

Τεχνητή νοημοσύνη: το μέγα θαύμα και ο μέγιστος κίνδυνος...

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) δεν γεννήθηκε χθες. Από τον Άλαν Τούρινγκ και τους πρωτοπόρους της δεκαετίας του 1950 μέχρι τα σημερινά συστήματα που γράφουν, «ζωγραφίζουν», μεταφράζουν, προγραμματίζουν και συνομιλούν μαζί μας, μεσολάβησαν περισσότερα από εβδομήντα χρόνια έρευνας, προσδοκιών και απογοητεύσεων.

Η περιβόητη προγραμματιστική φράση-βρόγχος: IF ... THEN (AN... TOTE), που έχουν συναντήσει όσοι έχουν ασχοληθεί στοιχειωδώς με γλώσσες προγραμματισμού είναι ουσιαστικά η εναρκτήρια δήλωση, που λίγες 10ετίες αργότερα, μέσα από την συλλογή και επεξεργασία απίστευτα μεγάλου όγκου δεδομένων θα θέσει τις βάσεις μίας νέας λειτουργίας των υπολογιστών: να 'σκέφτονται' σαν να ήταν έμβια όντα υψηλής νοητικής αρτίωσης, δηλαδή άνθρωποι...

Σήμερα, η ΤΝ έχει περάσει από τα εργαστήρια στην καθημερινή ζωή. Και μαζί με τις εντυπωσιακές δυνατότητές της εμφανίζονται ερωτήματα που δεν είναι καθόλου τεχνολογικά.

Γιατί η ΤΝ μπορεί να βοηθήσει έναν γιατρό, έναν εκπαιδευτικό ή έναν ερευνητή, αλλά μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για μαζική παρακολούθηση, χειραγώγηση της πληροφορίας και παραγωγή πειστικών ψευδών εικόνων, βίντεο και ειδήσεων.

Μπορεί να κάνει την εργασία αποτελεσματικότερη, αλλά και να χρησιμοποιηθεί για την αντικατάσταση ανθρώπων χωρίς να υπάρχει αντίστοιχη κοινωνική προστασία.

Και υπάρχει κάτι ακόμη πιο ανησυχητικό. Οι αλγόριθμοι δεν αποφασίζουν μέσα σε κοινωνικό κενό.

Εκπαιδεύονται πάνω σε δεδομένα που προέρχονται από την πραγματική, άνιση και συχνά προκατειλημμένη κοινωνία. Έτσι, μια μηχανή μπορεί να αναπαράγει ή ακόμη και να ενισχύσει τις αδικίες που ήδη υπάρχουν.

Το πρόβλημα, λοιπόν, δεν είναι ότι «οι μηχανές θα γίνουν άνθρωποι». Είναι μήπως οι άνθρωποι αρχίσουν να συμπεριφέρονται σαν μηχανές: να εμπιστεύονται τυφλά μια αλγοριθμική απάντηση, να αποδέχονται μια απόφαση επειδή «το είπε ο υπολογιστής» και να παραδίδουν σε ιδιωτικές εταιρείες ή κρατικούς μηχανισμούς όλο και περισσότερες πλευρές της προσωπικής και κοινωνικής ζωής.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να γίνει ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία προόδου της εποχής μας.

Μπορεί όμως να γίνει και ένα εξαιρετικά αποτελεσματικό εργαλείο συγκέντρωσης ισχύος, πρωτοφανούς μαζικής αλλοτρίωσης, απίστευτης έντασης των ταξικών διακρίσεων...

Γι' αυτό το μεγάλο ερώτημα δεν είναι αν θα σταματήσουμε την ΤΝ. Αυτό μάλλον δεν γίνεται — ούτε θα ήταν απαραίτητα επιθυμητό. Το ερώτημα είναι ποιος θα θέτει τους κανόνες, ποιος θα ελέγχει τις εφαρμογές της και ποιος τελικά θα ωφελείται από τη δύναμή της.

Να γιατί τα οφέλη και κυρίως οι κίνδυνοι από την τεχνητή νοημοσύνη έχουν ευθεία αναφορά στο κοινωνικό σύστημα, που ορίζει τα όρια και τους κανόνες...

Να γιατί οι λαοί οφείλουν να πάρουν τις τύχες τους στα χέρια τους πριν τα θέσφατα για την χρήση και τις εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης υπερβούν τις δυνατότητες αντίδρασής τους.

Τέλος, ας επισημανθεί ότι η τεχνητή νοημοσύνη εμπεριέχει τεράστιους κινδύνους ως προς τη δυνατότητα αυτονόμησής της από τον έλεγχο της ανθρώπινης βούλησης...

Η καπιταλιστική βουλμία για υπεραύξηση της κερδοφορίας τους κεφαλαίου αντιστοιχεί σε απόλυτη ηλιθιότητα και μπορεί να οδηγήσει σε απολύτως ανεξέλεγκτες καταστάσεις...

Τέτοια ηλιθιότητα συναντήσαμε μέχρι σήμερα σε αποφασιστικούς τομείς της ποιότητας ζωής, όπως το φυσικό περιβάλλον, ο προσπορισμός ενέργειας, η διατροφή, η ένδυση...

Αυτή την φορά οι συνέπειες δεν θα είναι απλά οδυνηρές. Θα είναι οριστικά καταστροφικές...

Μας έχουν προειδοποιήσει σοβαροί διανοητές, όπως ο Steven Hawkin, που βάρεσε το καμπανάκι του κινδύνου σαν κληρονομιά στους νεώτερους... Στην ίδια γραμμή βρίσκονται σοβαροί επιστήμονες, που βιώνουν σήμερα τις εξελίξεις και τους ρυθμούς των εξελίξεων αλλά και τα πρώτα μηνύματα βουλευτικής αυτονομίας από τον ανθρώπινο έλεγχο...

Στην Κίνα υπάρχουν πλέον ρομπότ, που μπορούν από μόνα τους να προχωρήσουν στην παραγωγή άλλων ρομπότ...

Ατυχώς η σχετική βιβλιογραφία από πλευράς μαρξιστικής κοινωνιολογίας είναι ελάχιστη έως ανύπαρκτη...

Το ζήτημα δεν απαντιέται με 'ευκολίες', του τύπου, ότι η ΤΝ είναι προϊόν και κατά συνέπεια υπακούει στους κανόνες της συστημικής οικονομίας... Μέχρι σήμερα δεν υπήρξε προϊόν, που να συνδιαλέγεται 'επί ίσοις όροις' με τον άνθρωπο ή/και μηχανή...

Μάλλον χρειάζεται επείγοντως έγκαιρη, άφθονη και πρωτοποριακή 'κατανάλωση φαιάς ουσίας'.

Για να διαγνωσθούν προβλήματα του σήμερα, να προβλεφθούν άλλα του αύριο και να σχεδιαστεί η αντιμετώπισή τους...

Μαυροδόπουλος Παντελής

Αντγος ε.α.

Επίτιμος Πρόεδρος Ε.Α.Α.Σ. & Επίτιμος Διευθυντής ΔΠΒ/ΓΕΣ